

Еміне Атмаджа¹, Решіде Гоздаш²

ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ-ЗООНІМОМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ТУРЕЦЬКУ

Вступ

Фразеологізм пояснюється як “вираз, сталий зворот слів, зміст якого зазвичай відрізняється від реального значення та привертає до себе увагу” [Türkçe Sözlük 2005, 517]. Але є фразеологізми, утворені в прямому значенні, хоча їх невелика кількість.

Кожна розвинена мова, як відомо, має у своєму складі значну кількість стійких словосполучень – фразеологізмів, що вживаються носіями мови завжди у звичному, усталеному оформленні. Саме вони найвиразніше передають дух і нев’янучу красу мови, яку витворив народ протягом віків для потреб спілкування в усній та писемній формах³. Разом із лексикою фразеологізми повністю, безпосередньо і в той же час через образність відображують матеріальне та духовне життя народу. Вони несуть у собі не тільки об’єктно-орієнтовану, а й естетичну інформацію: пробуджують уяву, збільшують хвилювання слухачів (промовця), прикрашають мову та відображують її дух.

Оскільки мова, як і кожне суспільне явище, безперервно розвивається, разом з нею в постійному русі перебуває і її фразеологічний фонд. Фразеологія національної мови збагачується і вдосконалюється, вбираючи в себе безцінні скарби із приказок і прислів’їв, афоризмів і професіоналізмів, анекдотів, дотепів і каламбурів, мовних штампів і кліше – коротше кажучи, з усього того, що впродовж багатьох віків плекає і зберігає у своїй пам’яті носій мови – народ⁴.

¹ Канд. філол. н., Університет Акденіз, факультет літератури і природничих наук, відділення турецької мови і літератури (eatmaca@akdeniz.edu.tr; eatmaca07@hotmail.com).

² Канд. філол. н., Університет Кастамону, факультет літератури і природничих наук, відділення тюркських мов і літератур (radzhumerova@kastamonu.edu.tr; reshidekirim@gmail.com).

³ Білоніженко В. М. та інші. Фразеологічний словник української мови. – Київ, 1993. – С. 3.

⁴ Білоніженко В. М. та інші. Фразеологічний словник української мови. – Київ, 1993. – С. 3.

Під фразеологізмом розуміють семантично цілісні, відносно стійкі (з допуском варіантності), відтворювані й експресивні одиниці мови, організовані за моделлю словосполучення або речення⁵. У лексиці української мови, крім окремих слів, існують стійкі словосполучення, вирази й навіть цілі речення, що мають одне лексичне цілісне, здебільшого переносне значення, і воно наближається до значення окремого повнозначного слова: байдики бити (ледарювати), наживати п'ятами (утекти), замилювати очі (брехати), клювати носом (дрімати), пекти раків (червоніти), товкти воду в ступі (робити одне й те саме), кров із молоком (здоровий), ані пари з уст (мовчати)⁶.

“Порівняння двох мов передбачає прийняття непрямим чином того, що в словах, значеннях, синтаксисі, фонетиці або морфології цих мов є спільні риси, ґрунтуючись на яких треба виявити відмінності” [Торґу 2001, 131].

Фахівець у галузі теорії і практики перекладу Вілен Комісаров (1924–2005) у своїй праці “Теорія перекладу” розповідає про існування трьох основних типів відповідностей образним фразеологічним одиницям оригіналу:

а) У першому типі відповідностей зберігається весь комплекс значень одиниці, що перекладається. У цьому випадку в мові, на яку робиться переклад, є подібний фразеологізм, що збігається з фразеологічною одиницею оригіналу як за прямим, так і за переносним значенням (заснований на тому ж самому образі). Наприклад: *The game is not worth the candles* – *Гра не варта свічок*.

б) У другому типі відповідностей однакове переносне значення передається в мову, на яку робиться переклад, за допомогою іншого образу при збереженні всіх інших компонентів семантики фразеологізму. Наприклад: *A bird in the hand is worth two in the bush* – *Краще синиця в руках, ніж журавель в небі*. Цей фразеологізм на турецьку мову дослівно перекладається як *Elindeki baştankara, gökyüzündeki turnadan iyidir*. Але насправді такого виразу в турецькій мові немає, є лише така його відповідність *Bugünkü tavuk yarınki kazdan daha iyidir*.

⁵ Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологічний словник української мови. – Київ, 1998. – С. 3.

⁶ Немировська Н. Г. Словник фразеологізмів та сталих виразів. – Харків, 2011. – С. 9.

в) Третій тип відповідностей створюється шляхом калькування іншомовної образної одиниці. Наприклад: *to put the cart before the horse* – ставити віз попереду коня. Але, згідно з Комиссаровим, про третій тип сумісності можна говорити, якщо в результаті дослівного перекладу буде ясно зрозуміло, про що йде мова. В іншому разі доведеться взагалі відмовитися від застосування фразеологічної відповідності і задовольнитися описом основного (тобто переносного) значення сполучення, що перекладається. Наприклад: *to dine with Duke Humphrey* – ходити голодним, залишитися без обіду⁷.

Переклад фразеологізмів з компонентом-зоонімом з української мови на турецьку

Зоонімна лексика у складі фразеології неодноразово ставала об'єктом наукового аналізу. Вчені-мовознавці на матеріалі різних мов досліджували фразеологічні одиниці з компонентом-зоонімом. Зокрема, стаття А. Калюти “Російські та турецькі фразеологізми із зоонімічним компонентом” дуже приваблива з того боку, що в ній порівнюються фразеологізми двох мов. Сам автор доходить висновку, що “порівняльна фразеологія виявляється в ряду тих дисциплін, які сприяють розумінню відмінностей картини світу в очах націй”⁸. І. Л. Покровська, яка розглядала національну специфіку семантики турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом, у своїй праці теж робить порівняльний аналіз фразеологізмів в українській та турецькій мовах. Дослідивши 900 турецьких фразеологізмів, авторка робить висновок, що “повністю з них зазначеним чином на українську мову перекладається лише близько 80, що становить приблизно 10 % від загальної кількості досліджуваних ФО турецької мови. Даний факт свідчить про те, що решта 90 % фразеологізмів сучасної турецької мови характеризуються національною специфікою”⁹.

⁷ Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – Москва, 1990. – С. 153–154.

⁸ Калюта А. М. Русские и турецкие фразеологизмы с зоонимическим компонентом. 2008. 66дис-23 ДС100265

⁹ Покровська І. Л. Національна специфіка семантики турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом [Текст]: дис... канд. філол. наук: 10.02.13 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – С. 15.

При визначенні українських фразеологізмів для цієї статті основними джерелами в нас були “Фразеологічний словник української мови” В. Д. Ужченка та Д. В. Ужченка, “Фразеологізми та ідіоматичні вирази української мови, їх еквіваленти (переклади) в кримськотатарській та російській мовах” С. М. Усеїнова та “Фразеологічний словник української мови” В. М. Білоноженко та інших. При визначенні турецьких фразеологізмів корисним став “Короткий російсько-турецький фразеологічний словник”¹⁰. Розглянуто близько 150 фразеологізмів української та турецької мов.

Переклад українських фразеологізмів з компонентом-зоонімом на турецьку мову показує, що за смисловим і структурним аспектами можна виділити 5 основних груп: I група: фразеологізми з компонентом-зоонімом, однакові за структурою і змістом; II група: фразеологізми, однакові за структурою і змістом, але з альтернативним компонентом-зоонімом; III група: фразеологізм української мови має компонент-зоонім, але його аналог у турецькій мові без зоонімічного компонента; IV група: фразеологізм турецької мови має компонент-зоонім, але його аналог в українській мові без зоонімічного компонента; V група: українські фразеологізми з компонентом-зоонімом, які зовсім не мають аналога в турецькій мові.

I. Фразеологізми з компонентом-зоонімом, однакові за структурою і змістом в українській та турецькій мовах

Українська	Турецька
Як вовка боятися, так і в ліс не йти	Kurttan korkan ormana girmez
Скільки вовка не годуй, а він все в ліс дивиться	Kurdu ne kadar beslersen besle, o hep ormana doğru bakar
Зайшла гора в тяж, а привела мишу	Dağ fare doğurdu
Дарованому коневі в зуби не дивляться	Beleş atın dişine (yaşına, dizginine, yularına) bakılmaz
Золота клітка солов'я не тішить	Bülbüle altın kafes bile zındandır
Ганятися за двома зайцями	İki tavşanı birden kovalamak

¹⁰ Liliya Ermakova, Sevinç Üçgül. Kısa Rusça-Türkçe Deyimler Sözlüğü. – İstanbul, 1998.

Як риба у воді (як пташка у повітрі)	Kendini suda balık gibi hissetmek (kendini havada kuş gibi hissetmek)
Жити як кішка з собакою	Kedi köpek gibi yaşamak
Лев'яча (левова) пайка (частка)	Aslan payı
Вільний птах	Kuşlar gibi hür
Риба від голови смердить	Balık baştan kokar
Лити крокодилачі сльози	Timsah gözyaşları dökmek
Не шукай теляти під биком	Öküz altında buzağı arama
Собака гавка, а мажі йдуть	İt ürür kervan yürür
Знає (чує) кіт, чие сало з'їв!	(Дослівно: Kedi kimin yağını yediğini bilir) – Süt dökmüş kediye dönmek
Бійся пса не того, що гавкає, а того, що лашиться	(Дослівно: Havlayan köpekten değil de, sürtünen/yalakalanan köpekten kork) – Havlayan köpek ısırmaz
Ворон воронові (ворона вороні) ока не виклює	Karga karganın gözünü oymaz
Вовк вовка не кусає	Kurt kurdu yemez (İt iti ısırmaz)
Голодний курці просо на думці	Aç tavuk düşünde (rüyasında) darı görür
І собака на того не гавкає, чий хліб їсть	Köpek ekmek veren (yediği) kapıyı tanır
Вовк линяє, але вдачі не міняє	Kurt köyünü (tüyünü) değiştirir, hu-yunu değiştirmez (Hain kimse, yer yurt, kılık kıyafet değiştirse de kötü huylarını değiştirmez)
Не женися за двома зайцями, бо й одного не піймаєш	İki tavşanı kovalayan hiçbirini yakalayamaz
Вигріти (нагріти) гадюку (гадину) у пазусі (за пазухою)	Koynunda yılan beslemek
Працювати як кінь	At gibi çalışmak
Жити як свиня	Domuz gibi yaşamak
Нажертися як свиня	Domuz gibi içmek
Сердитий як вовк	Kurt gibi kızgın
Голодний як вовк	Kurt gibi aç
Замерзнути як собака	Köpek gibi üşümek
Втомитися як собака	Köpek gibi yorulmak
Померти як собака	Köpek gibi ölmek
Ревнивий як собака	Köpek gibi kıskanç
Боягузливий як заєць	Tavşan gibi ürkek

Боязкий як заєць	Tavşan gibi korkak
Сильний (витривалий) як кінь	At gibi güçlü
Очі як у кішки	Kedi gözlü
Чорна кішка пробігла	Araya kara kedi girmek
Вовк в овечій шкурі	Koyun postuna bürünmüş kurt
Черепашачою ходою	Kaplumbağa gibi yavaş
Соловейком заливатися	Bülbül gibi şakımak
Пси виють, а місяць світить	(Дослівно: Köpekler ürür ama ay ışımaya devam eder) – İt ürür kervan yürür
Собака погавка, а вітер рознесе	(Дослівно: Köpekler havlar rüzgar savurur) – it ürür kervan yürür
Синя пташка	(Дослівно: Mavi kuş) Talih kuşu
Про вовка промовка – а вовк у хату	(Дослівно: Kurdu Andığın gibi kurt evindedir) – İti an çomağı hazırla
Заяча душа / Заяче серце	(Дослівно: Tavşan yürekli) – Tavşan yürekli
Злий собака спотайна рве	(Дослівно: Kızgın köpek sessizce saldırır) – Isıracak köpek havlamaz
Ловити рибу в каламутній воді	(Дослівно: Bulanık suda balık avlamak) – Bulanık suda balık avlamak (durumdan yararlanmak, kendi çıkarları için hile yapmak)
Надутися як індик	(Дослівно: Hindi gibi kabarmak) – Hindi gibi kabarmak (Gururlanmak, kurumlanmak, büyüklük taslamak)

II. Фразеологізми однакові за структурою і змістом в українській та турецькій мовах, але з альтернативним компонентом-зоонімом

Українська	Турецька
Куди баран, туди й вівці	(Дослівно: koyun (erkek koyunlar) nereye, koyunlar (dişi koyunlar) da oraya) = Keçi nereye çıkarsa, oğlağı da oraya çıkar
І золоті вудила коневі не милі	(Дослівно: Altından da olsa yular, atın hoşuna gitmez) – Bülbüle altın kafes bile zındandır

Краще синиця в руках, ніж журавель у небі	(Дослівно: Elindeki baştankara, gökyüzündeki turnadan iyidir) = Bugünkü tavuk yarınki kazdan daha iyidir
Витріщив очі, як цап на нові ворота	(Дослівно: Keçinin yeni kapılara baktığı gibi bakmak) = Öküzün trene baktığı gibi bakmak
Сипати бісер перед свиньми	(Дослівно: Domuzların önüne inci dökmek/sermek) = Ayıya kaval çalmak
З паршивої вівці хоч вовни жмут	(Дослівно: Kötü koyundan bir yün koparmak) = Deveden bir tüy koparmak kârdır
Одна паршива овечка всю отару поганить	(Дослівно: Bir kötü koyun tüm sürüyü bozuyor) = Bir uyuz keçi bir sürüyü boklar
Кожний пес на своїм сміттю гордий	(Дослівно: Her köpek kendi çöplüğünde gururludur) = Her horoz zibilliğinde öter
Усяк кулик до свого болота звик / Кожна жаба своє болото хвалить	(Дослівно: Her çulluk kendi bataklığına alışmıştır / Her kurbağa kendi bataklığını över) = Her horoz zibilliğinde öter
Робити з мухи слона (вола, верблюда) / Робити з комара вола (верблюда)	(Дослівно: Sineği fil (öküz, deve) yapmak) = Pireyi deve yapmak
Коли рак [у полі] свисне / Як рак на дуба вилізе та й свисне	(Дослівно: Yengeç (tarlada) ıslık çaldığı zaman / yengeç meşe ağacına çıkıp ıslık çaldığı zaman) = Balık kavağa çıktığı zamanda
Тямити як свиня в дощ (як свиня в апельсинах)	(Дослівно: Domuzun yağmurdan (portakaldan) anladığı gibi anlamak) = Eşek hoşaftan ne anlar!
Ведмідь на вухо наступив	(Дослівно: Kulağına ayı basmıştır) = Karga sesli olmak
Вбити двох зайців	(Дослівно: İki tavşanı vurmak) = Bir taşla iki kuş vurmak
І вовк свої вовчєнята любить	(Дослівно: Kurt da kendi yavrularını sever) = kirpi yavrusunu pamuğum diye severmiş

Людей як оселедців в бочці	(Дослівно: varilin içinde ringa balığı kadar çok insan var) = balık istifi gibi dizilmek
Товстий (жирний) як свиня	(Дослівно: domuz gibi şişman) = dana (öküz) gibi şişman
Шия як у гусака	(Дослівно: kaz boyunlu) = deve boynulu
І мухи не образить	(Дослівно: sineği bile incitmez) – Karıncaı incitmemek
Впертий як баран	(Дослівно: koyun gibi inatçı) – Keçi inadı
Курам на сміх	(Дослівно: tavuklar güler buna) – Köpekler güler buna
Вбити двох зайців оразу	(Дослівно: bir kereden iki tavşanı vurmak) – Bir taşla iki kuş vurmak
Бійся не того собаки, що бреше, а того, що ластиться.	(Дослівно: Yalan söyleyen köpekten değil, tatlı dilli olandan kork) – Sessiz atın tekmesi pek olur
Як у горобця	(Дослівно: Serçeninki kadar) – Kuş kadar
Кішки скребуть на душі	(Дослівно: Kalbi kediler tırmalamak) – İçini kurt yemek (kemirmek) (sürekli bir kaygı içinde bulunmak)
П'явки ссуть за серце	(Дослівно: (Kalbini sülükler emiyor) – İçini kurt yemek (kemirmek) (Birisine çile, kaygı çekiyor)
Як муха в сметані	(Дослівно: Kaymağa düşmüş sinek gibi yavaş) – Kaplumbağa gibi / Öküz arabası gibi (uyuşuk birisi için kullanılan tabir, acele etmeden, yavaşça)
Не вчи плавати шуку, шука знає всю науку	(Дослівно: Turnabalığına yüzme öğretme, o kendisi bilir) – Kırk senelik balığa yüzme öğretme
На безриб'ї і рак риба	(Дослівно: Balıksız olma durumunda yengeç de balık sayılır) – Koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler
Вороні соколом не бути	(Дослівно: Kargadan şahin olmaz) – Kargadan bülbül olmaz

III. Фразеологізм української мови має компонент-зоонім, але його аналог у турецькій мові без зоонімічного компонента

Українська	Турецька
З вовками жити – по-вовчому вжити	(Дослівно: Kurtlarla yaşayan kurt gibi ulur) – kimin arabasına binerse onun türküsünü söylemek
Комар носа не підточить	(Дослівно: Sivrisinek burnunu bilemez) = dört dörtlük
Купувати (купити) kota в мішку	(Дослівно: Çuval içinde kediyi satın almak) = Gözü kapalı satın almak (neyi aldığını görmeden)
Ведмежа послуга	(Дослівно: Ayı hizmeti/yardıımı) Kaş yaparken göz çıkarmak
Одна ластівка весни не робить	(Дослівно: Bir kırlangıç baharı yapmaz) = Bir çiçekle bahar gelmez
Пустити червоного півня	(Дослівно: kırmızı horozu salmak) – Ateşe vermek
Битися як риба об лід	(Дослівно: balığın buza vurduğu gibi debelenmek) – Boşuna didinmek
Грошей кури не клюють	(Дослівно: paralarını tavuklar gaga layamaz) – Denizde kum onda para
Заливатися соловейком	(Дослівно: bülbül gibi şakılamak) – Edebiyat yapmak / lügat parçalamak
Гол як сокіл	(Дослівно: şahin gibi çırılçiplak) – Dikili ağacı olmamak
Тягнути kota за хвіст	(Дослівно: kediyi kuyruğundan çekmek) – İpe un sermek
Ні пава, ні ворона	(Дослівно: tavuskuşu da değil, karga da) – Ne idüğü belirsiz
Кіт наплакав	(Дослівно: Kedi gözyaşları kadar) – Parmakla sayılacak kadar az
Як з гуся вода	(Дослівно: Kazın üstünden su akmış gibi) – Vız gelmek / Hiç takmamak
Ганятися за двома зайцями	(Дослівно: İki tavşanı birden kovalamak) – Bir koltuğa iki karpuz sığmaz
Два коти в одному мішку не помиряться	(Дослівно: İki kedi bir çuvalda bapınamaz) – İki cambaz bir ipte oynamaz

І вовки ситі, і вівці цілі	(Дослівно: Kurtlar da tok, koyunlar da sağ) – ne şiş yansın ne kebab
Битий жук	(Дослівно: Ezilmiş böcek) – Feleğin çemberinden geçmiş (insan), görmüş geçirmiş (insan)
Стріляний горобець / вовк	(Дослівно: Vurulmuş serçe/kurt) – Feleğin çemberinden geçmiş (insan) görmüş geçirmiş (insan) (Başından çok iş geçmiş çok tecrübeler edinmiş her işin altından kalkar)
Старий лис / лисиця	(Дослівно: Yaşlı tilki) – Feleğin çemberinden geçmiş (insan), görmüş geçirmiş (insan) (Başından çok iş geçmiş çok tecrübeler edinmiş her işin altından kalkar)
Де козам роги правлять	(Дослівно: Keçilere boynuzlarını doğrulttukları yer) – Dünyanın öbür ucu / Dünyanın bir ucu
Куди і ворон кісток не заносить	(Дослівно: Karganın bile kemik götürmediği yer) – Dünyanın öbür ucu / Dünyanın bir ucu
Надувся як миша на крупу	(Дослівно: Farenin aynı hububata küstüğü gibi) – Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi olmamış (önemsiz kişi, önemli kişiye küsse önemli kişinin umurunda bile olmaz)
Глуха тетеря	(Дослівно: Sağır keklik)
Іди к свиням	(Дослівно: Domuzlara git) – Cehen-nemin dibine git (Birisinden memnun değilken, sinirlenmişken kullanılır).
Муха сіла на ніс	(Дослівно: Burnuna sinek konmuş) – Burnundan solumak / (birisi moralsiz, sinirli, kızgın)
(Якась) муха вкусила	(Дослівно: Sinek ısırmış) – Burnundan solumak / (Birisinin sinirli, kızgın be tavırlı durumu)
Гедзь напав	(Дослівно: Atsineği saldırmış) – Burnundan solumak / Birisinin sinirli, kızgın be tavırlı durumu

Мухи в носі грають	(Дослівно: Burnunda sinekler uçuşuyor) – Burun şişirmek (gururlu, kibirli birisi için)
Дешева рибка – погана юшка	(Дослівно: Ucuz balık – kötü çorba) – Ucuz etin yahnisi yavan (tatsız) olur (Benzerlerine göre daha ucuza alınan mal, iyi nitelikte olmaz. Ondan beklediğimiz yararı sağlayamayız)

IV. Фразеологізм турецької мови має компонент-зоонім, але його аналог в українській мові без зоонімічного компонента

Турецька	Українська
Yatan öküze yem yok	(Дослівно: Лежачому бикові немає корму) – Під лежачий камінь і вода не біжить
Yatan (yatar) arslandan, (kurttan) gezen (yelen) tilki yeğdir (iyidir)	(Дослівно: Бродяча лисиця краще лежачого лева) – Краще маленька справа, ніж велике ледарство
Dut yemiş bülbül olmak	(Дослівно: Бути солов'єм, з'ївшим шовковицю) – Набрати в рот води
Tavşana kaç taziya tut	(Дослівно: Казати зайцеві: біжи! А хорту: лови!) – І нашим і вашим
Uçan kuşa borcu olmak	(Дослівно: Мати борг літаючому птахові) – У боргах як у шовках

V. Українські фразеологізми з компонентом-зоонімом, які зовсім не мають аналога в турецькій мові

Українська	Турецька
Суха як в'ялена вобла	Дослівно: Kurutulmuş balık gibi kuru
Кучерявий як пудель	Дослівно: Fino köpeği gibi kıvrıkcık
Очі як у рака	Дослівно: Yengeç gözlü
Потайний як вовк	Дослівно: Kurt gibi gizemli
Верещати як порося	Дослівно: Domuz yavrusu gibi sıyıklamak
Як корова язиком злизала	Дослівно: İnek diliyle yalamış gibi

Висновок

При порівнянні фразеологізмів з компонентом-зоонімом української та турецької мов ми бачимо низку подібностей та відмінностей. Для дослідження нами відібрано та розглянуто приблизно 150 українських та турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом. Фразеологізми з компонентом-зоонімом розділено за смисловим і структурним аспектами на 5 груп. Встановлено, що серед цих груп набагато більше фразеологізмів з компонентом-зоонімом у групі, де фразеологізми однакові за структурою і змістом як в українській, так і в турецькій мові. Ця група налічує 48 фразеологізмів. А в групах, де фразеологізми однакові за структурою і змістом в обох мовах, але з альтернативним компонентом-зоонімом, та в інших групах фразеологізмів набагато менше. Кількісні показники такі: фразеологізмів, однакових за структурою і змістом, але з альтернативним компонентом-зоонімом, налічується 30; у групі, де фразеологізм української мови має компонент-зоонім, але його аналог у турецькій мові без зоонімічного компонента, налічується 31 фразеологізм; у групі, де фразеологізм турецької мови має компонент-зоонім, але його аналог в українській мові без зоонімічного компонента, налічується 5 фразеологізмів; українських фразеологізмів з компонентом-зоонімом, які зовсім не мають аналога в турецькій мові, теж 5. Загалом при порівнянні українських та турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом виявлено 119 назв тварин. Деякі назви тварин як у турецькій, так і в українській мові стали стійкими метафорами, що позначають певну властивість або рису характеру людини. Звичайно, всі чисельні показники умовні, бо мови живуть, розвиваються і разом з ними розвивається їхній лексичний та фразеологічний склад, який залишається найдавнішим пластом у будь-якій мові.

ЛІТЕРАТУРА

Білоніженко В. М. та інші. Фразеологічний словник української мови. Київ, 1993.

Калюта А. М. Русские и турецкие фразеологизмы с зоонимическим компонентом. 2008. 66дис-23 ДС100265

Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва, 1990.

Переклад фразеологізмів з компонентом-зоонімом з української мови...

Немировська Н. Г. **Словник фразеологізмів та сталих виразів**. Харків, 2011.

Покровська І. Л. **Національна специфіка семантики турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом** [Текст]: дис... канд. філол. наук: 10.02.13 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2006.

Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. **Фразеологічний словник української мови**. Київ, 1998.

Усеїнов С. М. **Фразеологізми та ідіоматичні вирази української мови, їх еквіваленти (переклади) в кримськотатарській та російській мовах**. Сімферополь, 2009.

Aksoy Ö. *Asım. Türkçe Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1998.

Bezirci Asım. *Deyimlerimizin Sözlüğü*. İstanbul, 1998.

Ermakova Liliya, Üçgül Sevinç. **Kısa Rusça-Türkçe Deyimler Sözlüğü (Короткий російсько-турецький фразеологічний словник)**. İstanbul, 1998.

Kalyuta Aleksandr. *Rusça Ve Türkçe'deki 'Hayvan' İle İlgili Deyimler / 1st International Symposium on Asian Languages and Literatures*. Kayseri, 5–6 May 2011.

Pakalın Mehmet Zeki. **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü (I-II-III)**. MEB. Yayınları. İstanbul, 1983.

Topçu Nazmiye. **"Fransızca ve Türkçe Renk İsimleri İçeren Deyimlerin Karşılaştırmalı İncelenmesi"**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 20: 131–140, 2001.

<http://stalivyrazy.org.ua/index.php> – Ukraynaca Deyimler Sözlüğü (Erişim Tarihi: 09.08.2015)

http://teka.ks.ua/viev_cat.php?cat=6 Ukraynaca Deyimler (Erişim Tarihi: 09.08.2015)

<http://bit.ly/2sTPjmb> – Ukrains'ki prykazky, prysliv"iâ y take ynshe: zbirnyky O. V. Markovycha y, (Ukraynaca Deyimler – O. V. Markovych) (Erişim Tarihi: 09. 08. 2015)